

BURSA İLİNDEKİ İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNDE FUTBOL BRANŞINA AYRILAN ZAMAN KONUSUNDA ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ*

THE VIEW OF STUDENTS ABOUT TIME ALLOCATED TO THE BRANCH OF FOOTBALL IN PHYSICAL EDUCATION LESSONS IN PRIMARY SCHOOL INSTITUTIONS IN THE CITY OF BURSA

Ahmet APAYDIN¹ Ramiz ARABACI¹ İsmail AYDIN²

ÖZET

Bu çalışma, Bursa ilindeki resmi ilköğretim kurumlarında, öğretim programlarında okutulan Beden Eğitimi derslerinde futbol branşına ayrılan zaman ve öğretim içerikleri konusunda, ilköğretimde dersi okuyan öğrencilerin görüşlerinin ortaya çıkarılması amacıyla yapılmıştır.

Yapılan çalışmada amaca ulaşmak için, 25 sorudan oluşan bir anket hazırlanıp, uygulanmıştır. Anket uygulamasına, Bursa ilinde bulunan 8 ilköğretim okulu ikinci kademesinde öğrenim gören öğrenciler arasından örneklem yöntemi ile seçilen 300 kişi katılmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen veriler, SPSS istatistik paket programında ki-kare testi ile değerlendirildi.

Anket uygulamasından elde edilen verilere göre; öğrencilerin genellikle(% 55.3) beden eğitimi derslerinin haftada en az 4 saat($P<0.05$) olması gerektiğini, beden eğitimi derslerinin etki olarak işlenmediğini(%72) söylemişlerdir($P<0.05$). Yine öğrencilerin ilköğretim okullarında “futbol” adı altında ayrı olarak bir ders okutulması gerektiği(%81.7)($P<0.05$), beden eğitimi derslerinde futbolla ilgili konuların yeterli düzeyde işlenmediği(71.7)($P<0.05$) belirlenmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin beden eğitimi derslerinde spor branşları arasında en çok futbol(%44.3) branşına ilgi duydukları ortaya çıkmıştır($P<0.05$).

Sonuçta, Bursa ilindeki ilköğretim okullarında, aşırı ilgi ve isteğe rağmen, zaman ve konu olarak beden eğitimi derslerinde, futbol branşına yeterli düzeyde yer verilmediği söylenebilir.

Anahtar Kelime; Futbol, Beden Eğitimi, Öğrenci

ABSTRACT

The study was done with the aim of emerging the views of students who take the lesson in primary school about the content of teaching and the time allocated to the branch of football in physical education lessons performed in teaching programs in official primary institutions in the city of Bursa. To reach the aim in the study a 25 questioned questionnaire had been prepared and put into effect. 300 people joined to questionnaire who were selected by illustration process among the students being educated in 8 primary school 2nd phase in the city of Bursa. The data obtained from the results of questionnaire were evaluated with SPSS statistical packet program ki-square test. According to the data obtained from the questionnaire students told ($p<0.05$) that generally 55.3% physical education lessons should be at least 4 hours ($p<0.05$) in a week and physical education lessons weren't performed effectively 72%. It was also understood that according to the students there should be a separate lesson in the name of football in primary school (81.7 %) ($p<0.05$), and the topics about football weren't performed enough in physical education lessons (71.7%) ($p<0.05$). On the other hand students are mostly concerned with football 44.3 % among the branches of sport in physical education lessons.

Consequently, although there is so much interest it can be said that the branch of football is not given enough place in physical education lesson as time and topic in primary schools in the city of Bursa .

Key Word: Soccer, Physical Education, Student

GİRİŞ

Günümüzde ekonomik bir sektör haline gelmiş olan futbol, daha fazla izlenen bir spor dalı olması ve kitleleri peşinden sürüklemesi özelliği ile, diğer spor branşlarından farklılık göstermektedir. Onun için futbol, günümüzde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en başta gelen spor branşı olarak kabul edilmektedir. Ayrıca futbol, kitle iletişim araçlarının spor sayfaları ve spor programlarında hemen hemen tamamına yakın bölümünü oluşturan ve günlük yaşamımızda güncelliğini sürekli gündemde tutan bir etkiye de sahiptir (1).

Türkiye’de futbolun ve dolayısıyla futbolla ilgili tüm gelişmelerin takip edilmesi, değerlendirip yorumlanması, çeşitli kesimler tarafından farklı olarak ele alınmaktadır. Bu kesimlere çocuk ve gençlerinde aktif olarak katılması, okul yapısı içinde futbolun daha gerçekçi bir şekilde ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Okullarda eğitim-öğretim sürecinde beden eğitimi derslerinde işlenmek amacıyla kendine yer bulan futbol konularının uygulama kalitesi, dersi alan öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesiyle daha işlevsel bir hale gelebilir (2, 3).

Futbol, insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat futbolun bireylere eğitim sistemi içerisinde daha yararlı hale getirilebilmesi için beden eğitimi dersleri içerisinde birkaç konu olarak ele alınması yeterli değildir. Futbolu tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için beden eğitimi ders uygulamalarında daha etkin olarak ele alınması gerekmektedir (4, 5).

Türkiye’de beden eğitimi ve spora gereken ilgilinin eğitim sistemi içerisinde verildiği pek söylenemez. Bu ilgisizlik beden eğitimi derslerine gereken önemin verilmemesine neden olmuştur. Maalesef okullarımızda öğretmen eksikliği, tesis, salon, malzeme eksikliği, okul yöneticilerinin ve öğrenci velilerinin derse karşı yaklaşımları, ders saatlerinin yetersiz olması, öğrenci sayılarındaki fazlalık, dersin uygulanmasını ve etkinliğini olumsuz yönde etkilemektedir (6, 7). Dolayısıyla bu durum futbol konusunu da etkilemektedir.

Bu görüşten yola çıkarak, beden eğitimi ve spor eğitim-öğretimi içinde olan öğrencilerin, hem ders hem de sporcu olarak yaşadıkları okul ortamlarına bağlı olarak daha sağlıklı bir fikir, düşünce ve yorumlama ile futbol konusunda görüşlerini açıklayabilecekleri düşünülmektedir.

Bu çalışmadaki amaç, Bursa ilindeki resmi ilköğretim kurumlarında, öğretim programlarında okutulan Beden Eğitimi derslerinde futbol branşına ayrılan zaman ve öğretim içerikleri konusunda, ilköğretimde dersi okuyan öğrencilerin görüşlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Öğrencilerin görüşlerinin, yetenekli çocuk ve gençlerin erken yaşlarda tespit edilip, ülke futboluna kazandırılması ve dersin daha verimli yapılması açısından katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bursa ilinde Mart – Mayıs 2001 tarihlerinde gerçekleştirilmiş olan çalışmamızda, anket modeli uygulanmıştır. Araştırmada deneklere 25 sorudan oluşan anket formu hazırlanarak sunulmuştur. Anket formu oluşturulduktan sonra ön uygulama yapılmış, bu konuda uzman görüşü de alınarak gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, veri toplama yönteminin geçerli ve güvenilir bir yöntem olduğu varsayılarak gönüllü olarak anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin doğruluğu, ulaşılabilen öğrencilerin verdikleri yanıtlarla sınırlıdır. Ankete katılanların ismi sorulmamış ve gizli tutulmuştur. Bunun yanında konuyla ilgili kaynaklardan tarama yöntemiyle elde edilen bilgiler kullanılmıştır.

Araştırmaya, Bursa ilinde bulunan Hürriyet Ticaret ve Sanayi Odası, Sakarya, Ahmet Uyar, Doğan köy, Adnan Türkay, İnönü, Osmangazi Ahmet Aker ve Osmangazi Akpınar olmak üzere toplam 8 ilköğretim okulu ikinci kademesinde 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasından örneklem yöntemi ile seçilen 300 kişi katılmıştır.

Anket sonuçlarından elde edilen veriler, SPSS istatistik paket programında “ki-kare” testi uygulanarak istatistiksel olarak değerlendirildi.

BULGULAR

Yapılan çalışmaya katılan öğrenciler, 11-15 yaşları arasında olup, %61,7'si erkek ve %38,3'ü kız öğrencilerden oluşmaktadır. Yine bu öğrencilerin %21,3'ü 6. sınıfta, %40'ı 7. sınıfta ve %38,7'si de 8. sınıfta öğrenim görmektedir. Anket uygulamasının gerçekleştirildiği ilköğretim okullarının %60'ında futbol dışında çeşitli spor branşlarına sahip, %40'ın da ise branşı futbol olan beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptıkları belirlenmiştir.

Yapılan araştırmadan elde edilen diğer bulguları tablolar halinde şu şekilde açıklayabiliriz:

Tablo 1: Anket Dolduran Öğrencilerin Lisanslı ve Lisansız Olarak İlgilendikleri Spor Dalları:

Spor Dalları	Lisanslı Olanlar (n)	%	Lisansız Olanlar (n)	%	Toplam	(%)
Futbol	61	20,3	94	31,3	155	51,6
Basketbol	23	7,7	33	11	56	18,7
Voleybol	18	6	23	7,7	41	13,7
Hentbol	2	0,7	5	1,7	7	2,4
Yüzme	7	2,3	7	2,3	14	4,6
Tenis	-	-	7	2,3	7	2,3
Atletizm	4	1,3	2	0,7	6	2
Eskrim	5	1,7	-	-	5	1,7
Güreş	2	0,7	1	0,3	3	1
Uzak Doğu Sporları	-	-	2	0,7	2	0,7
Boks	1	0,3	-	-	1	0,3
Hiçbir Sporla İlgilenmiyorum	-	-	3	1	3	1
Genel Toplam	123	41	177	59	300	100

#: yüzde değerleri

n: toplam sayı

Tablo 1'den çıkan sonuçlara göre: öğrencilerin % 51,6'sı futbol branşı ile ilgilenmektedirler. Bu öğrencilerin %20,3'ü lisanslı olarak futbol kulüplerinde oynamaktadır. Öğrencilerin %31,3'lük oranı ise lisansız olarak futbol branşıyla ilgilenmektedir. Yine, öğrencilerin % 34,8'i futbol dışındaki diğer takım sporları (%18,7'si basketbol, %13,7'si voleybol, %2,4'ü hentbol) ile ilgilenirken; %10,92 u ise bireysel sporlar ile ilgilenmektedirler (%4,6'sı yüzme, %2,3'ü tenis, %2'si atletizm, %1'i güreş, %0,7'si uzak doğu sporları, %0,3'ü boks) . % 1'lik oran ise hiçbir sporla ilgilenmemektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Sorulara Verdikleri Cevaplar ve İstatistiksel Değerlendirmeler

SORU	Cevap	n	%	Ki-Kare değeri
Beden Eğitimi dersleri yeterli düzeyde yapıyor mu?	Yeterli	84	28	58.080***
	Yetersiz	216	72	
Beden Eğitimi dersleri haftada kaç saat olmalı?	1	5	1.7	252.187***
	2	12	4	
	3	117	39	
	4	166	55.3	
Beden Eğitimi derslerinde hangi spor branş/branşlarını tercih ediyorsunuz?	Futbol	133	44.3	76.053***
	Voleybol	83	27.7	
	Basketbol	49	16.3	
	Diğerleri	35	11.7	
Beden Eğitimi derslerinde daha çok işlenmesini istediğiniz ders konuları neler olmalı?	(1)oyunlar	84	28	96.233***
	(2)teknik-taktik	79	26.3	
	Oyun kuralları	27	9	

	Futbol konuları	98	32,7	
	Diğerleri	12	4	
Beden Eğitimi derslerinde futbol branşına önem veriliyor mu?	Önem veriliyor	98	32,7	74.48 **
	Kısmen önem veriliyor	162	54	
	Hiç önem verilmiyor	40	13,3	
Beden Eğitimi derslerinde futbolla ilgili temel teknik ve taktik konular işleniyor mu?	Evet	85	28,3	56.333***
	Hayır	215	71,7	
Beden Eğitimi derslerinde sınıf mevcudunun kalabalık olması futbolla ilgili temel teknik ve taktik konuların öğretimini etkiler mi?	Oldukça etkiler	108	36	1.680*
	Kısmen etkiler	90	30	
	Etkilemez	102	34	
Beden Eğitimi derslerinde futbol konuları işlenirken verilen egzersizleri kaç defa yapabiliyorsunuz?	1 kez	40	13,3	182.96***
	2 veya 3 kez	175	58,3	
	4 veya daha fazla	50	16,7	
	Bazen yapamıyorum	35	11,7	
Beden eğitimi öğretmenleri futbol tekniği ve taktiği konularında yeterli bilgiye sahip mi?	Evet	175	58,3	8.333*
	Hayır	125	41,7	
Beden Eğitimi dersinin bitiriş bölümünde futbol oynuyor musunuz?	Evet	200	66,7	33.333***
	Hayır	100	33,3	
Beden eğitimi öğretmenleri sizi futbola veya herhangi bir spor dalına yönlendiriyor mu?	Evet	265	88,3	176.333***
	Hayır	35	11,7	
Beden eğitimi derslerinde futbol konularının daha fazla işlenmesinin sizi futbola yönlendirilmesinde etkisi var mı?	Etkisi var	167	55,7	89.780***
	Kısmen etkisi var	100	33,3	
	Etkisi yok	33	11	
Beden Eğitimi Öğretmenlerinden gördüğünüz ilgi düzeyi nedir?	Çok iyi	90	30	91.280***
	Yeterli	172	57,3	
	Hiç ilgi görmüyorum	38	12,7	
Okullarda futbolla ilgili yeterli saha, araç-gereç ve malzeme var mı?	Yeterli araç var	136	45,3	91.440***
	Yeterli araç yok	142	47,3	
	Hiç yok	22	7,3	
Beden Eğitimi derslerinde çevre futbol sahalarından yararlanıyor musunuz?	Evet	90	30	22.1***
	Hayır	154	51,3	
	Bazen	56	18,7	
Boş zamanlarınızda futbol oynuyor musunuz?	Evet	190	63,3	21.333***
	Hayır	110	36,7	
Okullar arası futbol lig organizasyonlarını yeterli buluyor musunuz?	Evet	154	51,3	0.21*
	Hayır	146	48,6	
İlköğretim okullarında "futbol" adı altında bir ders açılıp mı?	Evet	245	81,7	120.333***
	Hayır	55	18,3	

* : $p < 0.05$ – istatistiksel olarak anlamlı fark vardır

%: yüzde değeri

n : toplam sayı

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin;

% 72’si beden eğitimi derslerinin yetersiz düzeyde yapıldığını söylerken %28 ise olumlu görüş belirtmişlerdir; %55,3’ü Beden Eğitimi ve Spor derslerinin haftada 4 saat, %39’u ise 3 saat olmasını istemektedirler, % 44,3’ü futbol, %27,7’si voleybol, %16,3’ü basketbol branşlarını tercih ederken, %11,7’si de diğer spor branşlarının yönelik çalışmalar yapılmasını beklemektedirler, %32,7’si derslerde futbol branşına yönelik konuların işlenmesini isterken. %28’i spor branşına yönelik oyunların, %26,3’ü spor branşlarına yönelik temel teknik ve taktik kavramların derslerde işlenmesi gerektiğini

vurgulamışlardır. %54'ü kısmen önem verildiğini, %32,7'si gereken önemin verildiğini söylerken, %13,3'ü ise hiç önem verilmediğini belirtmişlerdir, %71,7'si temel teknik ve taktik bilgilerin verilmediğini söylerken, %28,3'ü verildiğini belirtmişlerdir. % 36'sı sınıf mevcudunun kalabalık olmasından etkilenirken, % 34'ü etkilenmediğini söylemişlerdir. % 58,3'ü verilen egzersizleri 2 veya 3 defa, %16,7'si 4 veya daha fazla, %13,3'ü 1 kez yaptıkları, % 11,7'si ise genellikle yapamadıklarını belirtmişlerdir, %58,3'ü öğretmenlerinin yeterli, % 41,7'si yetersiz olduklarını vurgulamaktadır, %66,7'si derslerin bitiriş bölümlerinde futbola yönelik oyunlar oynamak istemektedirler, %88,3'ü öğrencilerini futbola veya herhangi bir spor dalına yönlendirmektedirler. Öğretmenlerin %11,7'nin ise bu konuda hiçbir şey yapmadıkları ortaya çıkmıştır. % 55,7'si futbol konularının daha fazla işlenmesinin. yönelmeyi artıracağını vurgulamışlardır, % 57,3'ü öğretmenlerden yeterli ilgiyi görmektedir. Yine öğrencilerin % 30'u öğretmenlerinin çok iyi ilgilendiklerini, %12,7'si ise. hiç ilgilenmediklerini belirtmiştir, %47,3'ü okullarında futbol ile ilgili yetersiz saha. araç-gereç ve malzeme olduğunu, %45,3'ü bunların kısmen yeterli olduğunu söylerken, %7,4'ü ise hiç olmadığını vurgulamışlardır. % 51,3'ü çevre futbol sahalarından yararlanılmadığını, %30'u yararlandıklarını ve %18,7'si bazen yararlandığını söylemişlerdir, %36,7'sinin boş zamanlarında futbol oynamadıkları, % 63,3'ünün ise oynadıkları belirlenmiştir, %48,6'sı okullar arası futbol etkinliklerinin yetersiz olduğunu, %51,3'ü yeterli olduğunu belirtmişlerdir. %82,7'si ilköğretim okullarında "futbol" adı altında bir dersin açılmasını istemektedir.

TARTIŞMA

Araştırmaya katılan deneklerin % 38,3'ünün bayanlardan % 61,7'sinin erkeklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Yine bu öğrencilerin 11 ile 15 yaşları arasında oldukları, % 21,3'nün 6. sınıfa, % 40'nın 7. Sınıfa, % 38,7'sinin ise 8. sınıfa devam ettikleri anlaşılmıştır. Öğrenime devam eden öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin spor branşlarına baktığımızda; % 60'ının futbol dışında çeşitli spor branşlarına sahip, %40'ının ise futbol branşı olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin spor branşlarına baktığımızda, anket uygulamasına katılanların % 51,6'sının futbol. % 47,4'ünün bireysel ve diğer takım sporlarından oluştuğunu görmekteyiz. Bunların yanında hiçbir spor dalıyla ilgilenmeyen öğrencilerin oranı ise. % 1'dir. Spor dallarıyla ilgilenen öğrencilerin % 41'i çeşitli spor kulüplerinde lisanslı olarak spor yaparken; % 59'u lisanssız ve okul takımlarında spor yaptıkları tespit edilmiştir. Bu durum spor kulüplerinin yeterince okullarla ilgilenmedikleri gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Öğrencilerin %72'si Beden Eğitimi derslerini zaman ve etkili öğretim olarak yetersiz bulmuşlardır. Derslerin yeterliliği konusunda verilen cevap oranlarının karşılaştırılmasında; anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu düşünceye bağlı olarak, büyük çoğunluk (% 55,3), beden eğitimi derslerinin haftada 4 saate çıkarılması gerektiğini vurgulamıştır.

(Korkmaz ve ark., 2001)2 ye göre yapmış oldukları bir çalışmada, Almanya ve Avustralya'da kaliteli eleman yetiştirmek için haftada 2 saat beden eğitimi dersi yanında ekstra olarak yapılan ders dışı spor faaliyetleri planlanmakta, ekstra çalışmalar haftada 4 saat şeklinde yapılmaktadır. Deneklerin beden eğitimi derslerinin haftada 3 veya 4 saat olması gerektiğini belirtmişlerdir (8).

Böylece diğer spor branşları ile beraber futbol dalı ile ilgili konulara daha fazla yer verilmesi beklentisi, beden eğitimi derslerinin daha uzun süreli olmalıdır düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

Deneklerin, daha çok beden eğitimi derslerinde tercih ettikleri spor branşının futbol olduğu (% 44,3) ortaya çıkmıştır. Bu öğrenciler, derslerde işlenmesini istedikleri konuların daha çok (% 32,7) futboldan olmasını isterken, spor branşlarına yönelik oyunlara da yer verilmesini (% 28) istemektedirler. Öğrenciler beden eğitimi derslerinde futbol branşına kısmen (%54) önem verildiğini söylerken. % 71,7'si futbolla ilgili temel teknik ve taktik konuların derste işlenmediğini belirtmişlerdir. Derslerde futbolla ilgili konuların işlendiği cevabını veren öğrenciler ise, sınıfların kalabalık olması nedeniyle verilen branş egzersizlerini ders süresince ancak (% 58,3) 2-3 kez yapabildiklerini vurgulamışlardır. Öğrenciler futbolla ilgili konuların verilmeme nedenini, beden eğitimi öğretmenlerinin bu konuda istenilen düzeyde bilgiye sahip olmamasından da (% 41,7) kaynaklanabileceğini düşünmektedirler. Diğer taraftan çalışmaya katılan öğrencilerin verdikleri

cevaba göre; % 66,7'sinin beden eğitimi derslerinin bitiş bölümünde futbol oynadıkları ortaya çıkmıştır.

Anket uygulamasına katılan öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerinin genellikle (% 88,3) kendilerini herhangi bir spor branşına yönlendirdiklerini söylemişlerdir. Bu arada beden eğitimi derslerinde futbol ile ilgili konuların daha fazla işlenmesinin öğrencilerin futbola yönlendirilmesinde etkisi vardır diyenlerin oranı % 55,7 olarak tespit edilmiştir. Yine öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinden yeterince (% 57,3) ilgi gördükleri de çıkan sonuçlar arasındadır. Öğrencilere gösterilen ilgide beden eğitimi öğretmenlerinin motivasyon ve iş doyumları oldukça önem taşımaktadır.

(İkişler, 2001)' ye göre öğretmenler üzerinde yapmış olduğu motivasyon ve iş doyumunu çalışmasından elde edilen bulgular, çok yaygın bir şekilde öğretmenlerin işlerinden hoşlandığını, % 90'a yakın bir kısmının öğretmen olmaktan gurur duyduğunu, öğretmenliğin çok değerli bir uzmanlık alanı olduğu görüşünde birleştiğini ortaya koymuştur (9).

Bu araştırma, bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Yine beden eğitimi öğretmeni diğer öğretmenlerden farklı olarak okullarda önemli bir etkinliğe sahiptir.

(Yetim, 1998)'ye göre, diğer öğretmenlerden farklı olarak beden eğitimi ve spor öğretmenin rolünün sosyal ve psikolojik yönden önemli olduğunu, öğrenciyi en çok etkileyen eğitimci olduğunu ifade etmektedir (10).

Kuşkusuz spor, spor tesislerinde yapılabilmektedir. Bu itibarla spor tesislerinin spor ortamını oluşturması açısından özel bir yeri bulunmaktadır. Ancak, araştırmaya katılan öğrenciler okullarında bulunan hem genelde hem de futbol ile ilgili saha, araç gereç ve malzemenin yetersiz olduğunu (%47,3) vurgulamaktadır. Yine öğrencilerin % 51,3'ü okul çevresindeki futbol sahalarından yararlanamadıklarını belirtmişlerdir.

(Başoğlu, 1992 ye göre de, beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile okul yöneticileri üzerinde yaptığı bir araştırmada benzer sonuçlara rastlanmaktadır. Oysa, spora katılımda spor tesis, araç-gereç ve malzemeler önemli bir araçtır. Aynı zamanda öğretimde de etkili bir özelliğe sahiptir (11). Diğer taraftan saha, araç-gereç ve malzemeler konusundaki yetersizliklere rağmen, öğrencilerin % 63,3'nün boş zamanlarında futbol oynadıkları belirlenmiştir.

Öğrenciler, Bursa ilindeki okullar arası futbol lig organizasyonlarını genelde (% 51,3) yeterli bulurken; % 48,6'sı yeterli bulmamaktadır. futbol lig organizasyonlarının yeterliliği konusunda görüş olarak verilen cevaplar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

(Apaydın ve ark., 2001)' ye göre, yapmış oldukları bir çalışmada, okullar arası futbol lig organizasyonlarının kişi ve okullara; sosyalleşmede, kötü alışkanlıklardan korumada, okulun tanıtımında, bireysel ve toplumsal iletişimde, diğer spor branşlarının gelişmesinde büyük katkılar sağladığı belirlenmiştir. Yine bu organizasyonların futbola katkıları konusunda; Çocuk ve gençlerin futbola yönlendirilmesi, futbol branşında yeni yeteneklerin tespit edilmesi, futbol temel eğitiminin verilmesi, kulüplere futbolcu kaynağının yaratılması, futbolcunun maç performansının artırılması, özel yeteneklerin geliştirilmesinde önemli bir işlevi yerine getirdiği ortaya çıkmıştır (12).

Deneklerin % 82,7'si ilköğretim okullarında beden eğitimi dersinin yanında "futbol" adı altında bir dersin açılmasını da istemektedirler. Bunlar, ilköğretim okullarına konulacak bu dersin, yetenekli çocuk ve gençlerin daha erken tespit edilerek futbola kazandırılmasının ülke sporu açısından büyük yararlar getireceğini vurgulamışlardır. Öğrenciler, konulacak futbol dersinin, çocuk ve gençlerin okul eğitimlerine ve sosyalleşmelerine de büyük katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Diğer taraftan böyle bir dersin konulması spor karşılaşmalarındaki şiddet olaylarının önlenmesinde büyük katkılar sağlayabilir.

(Yüksel ve Doğan, 1998)'ye göre yaptığı bir araştırmada, futbol müsabakalarında şiddete yönelik eylemlerde, araştırmaya katılanların % 81'ı seyirciler arasındaki şiddet olaylarının nedeni olarak, seyircilerin yetersiz eğitimlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir (13).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, Bursa ilindeki İlköğretim okullarında, aşırı ilgi ve isteğe rağmen, zaman ve konu olarak beden eğitimi derslerinde, futbol branşına yeterli düzeyde yer ve zamanın verilmediği söylenebilir.

Öneriler olarak şunları söyleyebiliriz:

1. Beden eğitimi derslerinde futbol branşına olan ilgi Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Futbol Federasyonu arasında ortaklaşa hazırlanacak bir proje ile çocuk ve genç potansiyeli planlı bir şekilde organize edilerek, ülke futboluna katkılar sağlayabilir. Bu kapsamda her okula Futbol Federasyonu kadro desteği ile futbol branşına sahip bir beden eğitimi öğretmeni ataması yapılabilir. Böylece bu alandaki istihdam sorununa da bir ölçüde çözümler getirilebilir.

2. Ülke ve il düzeyinde okullar arası futbol lig organizasyonları Futbol Federasyonunun ve sponsor kurum ve kuruluşların desteği ile daha kapsamlı ve katılımcı bir kalite düzeyine ulaştırılabilir.

3. Okul-Aile-Kulüp işbirliği çerçevesi içerisinde beden eğitimi ders saatlerinin yetersizliğine bağlı olarak yeterince uygulanamayan futbol konuları, hafta sonu ve ders dışı saatlerde futbol okulları yoluyla daha kapsamlı ve planlı olarak uygulanabilir. Çünkü yetenekli sporcu seçimi organizasyonunda, Okul-Aile-Kulüp işbirliği temel ön şartlardan birisidir (12).

4. "Okul Spor Kulüpleri" kurulması sağlanabilir. Bu spor kulübü içerisinde futbol branşında gerekli olan zaman daha verimli ve etkin olarak kullanılabilir.

5. Ders içi ve ders dışı futbol öğretimi ve antrenmanları için okul çevresindeki semt sahalarından yararlanılabilir. Bu konuda yerel yönetimler ile diyaloglar artırılabilir.

6. Okullarda futbol temel eğitimi, kız öğrencilere de yeterince verilmelidir.

7. Branşı futbol olmayan beden eğitimi öğretmenleri futbol konusunda hizmet içi eğitimden geçirilebilir.

KAYNAKLAR

1. Acar, M. F., "Kuramsal Temelleriyle Futbolda Çocuk Ve Gençlerin Antrenmanları", Meta Basım, ss.1-2, İzmir, 2000.
2. Apaydın, A. (2000), "Futbola Giriş", Akınoğlu Matbaası, Bursa.
3. Özmen, Ö., "Çocuk ve Futbol", Eğitim Yayınları, s. 1-2, 1982, İstanbul
4. Aracı, H.,(2000), "Okullarda Beden Eğitimi", Bağırhan Yayinevi, Ankara, s. 303.
5. Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Kurumları ve Ortaöğretim Kurumları Spor Yarışmaları Programı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s.65, 1999, İstanbul.
6. Özmen, Ö., İlköğretim Okullarında Futbol, Bağırhan Yayın Evi, ss. 9-11, 1999, Ankara.
7. Tolgahan, S., Sunay, H., "Ankara'daki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkinliği Üzerine Bir Araştırma", II. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Bursa, s. 107, 2001.
8. Korkmaz, N. H., İlhan, A., Yavaş, M. Öznür Kuter, F., "Bursa'da Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma", II. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Bursa. s.233, 2001.
9. İkizler, H.C., "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Çalışma Motivasyonu", II. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Bursa. s.146, 2001.
10. Yetim, A., "Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Sosyal Görevleri", A.Ü. BESYO I. Spor Kongresi Bildirileri, Erzurum, ss. 1-6. 1998.
11. Başoğlu, B. "Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1995.
12. Apaydın, A., Ercan İ., Korkmaz F., Kazancı, S., "Bursa İlinde Yapılan İlk ve Ortaöğretim Kurumları Arası Futbol Lig Organizasyonlarının Futbol Branşına Katkıları Konusunda Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri", II. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Bursa. s.121, 2001.

Yüksel, H., Doğan, B., "Futbolda Őiddetin Toploun Bilimsel Boyutları", Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Teknolojisi Yüksekokulu Yayını. s:1, Sf 22-27, 1998.